

Nebezpečné látky v našem okolí

Jen těžko si můžeme představit moderní společnost, která by nebezpečné látky nevyužívala. Staly se nedílnou součástí našeho života. Nebezpečné látky však s sebou nesou riziko vzniku havárie, při které může dojít k ohrožení lidských životů a zdraví, životního prostředí nebo majetkových hodnot.

Nebezpečnost látek je dána jejich vlastnostmi. Mezi nebezpečné vlastnosti látek patří výbušnost, hořlavost, toxicita (jedovatost), zdravotní škodlivost (žíravost, dráždivost, poruchy myšlení, rakovinotvornost, genetické poruchy případně poruchy vývoje plodu u těhotných žen) a nebezpečnost pro životní prostředí. Nebezpečné látky jsou označovány (na obalech, zásobnících apod.) tzv. symboly nebezpečnosti.

E 	O 	F+ 	F 	C
výbušný	oxidující	extrémě hořlavý	vysoce hořlavý	žíravý
T+ 	T 	Xn 	Xi 	N
vysoce toxický	toxický	zdraví škodlivý	dráždivý	nebezpečný pro životní prostředí

Symbole nebezpečnosti

Nejužívanějšími nebezpečnými látkami v Moravskoslezském kraji jsou čpavek, chlor, hutní plyny, LPG, benzín a nafta.

Chlor a **čpavek** (amoniak) se v průmyslu vyskytují jako zkapalněné plyny, které jsou toxické při vdechování a nebezpečné pro životní prostředí. Působí dráždivě na dýchací cesty, dlouhodobé vdechování vyšších koncentrací může vést k otoku plic až smrti. Plyny dráždí oči, při styku z kůže způsobují poleptání či omrzliny. Chlor i čpavek jsou hojně využívanými plyny v chemickém průmyslu; chlor se dále používá k úpravě vody, čpavek jako chladicí médium v potravinářském průmyslu a na zimních stadionech. V případě úniku chloru či čpavku do okolí je nutné ukrytí v uzavřených místnostech budov na odvrácené straně od místa úniku. Páry těchto zkapalněných plynů jsou těžší než vzduch a šíří se při zemi, proto je nutné neukrývat se ve sklepních prostorech, ale naopak upřednostnit vyšší patra budov. K ochraně dýchacích cest lze použít roušku (plenu či kapesník) namočenou v roztoku vody a octu. K ochraně očí jsou vhodné uzavřené brýle, k ochraně povrchu těla pláštěnka, rukavice, gumové holínky, čepice apod. V životním prostředí jsou chlor a čpavek vysoce toxické pro vodní organismy.

V našem kraji je rovněž hojně zastoupena hutní výroba, při které vznikají tzv. **hutní plyny**. Pro své okolí jsou nebezpečné jak svými toxickými účinky (jedovatostí), tak možností vzniku požáru či výbuchu. Jedná se o koksárenský, vysokopecní, konvertorový a směsný plyn. Hutní plyny jsou směsí toxického oxidu uhelnatého, hořlavého vodíku či metanu a dalších látek. V případě úniku těchto plynů je rovněž nezbytné improvizované ukrytí v uzavřených místnostech budov na odvrácené straně od místa úniku. Dostačující je ochrana dýchacích cest použitím navlhčenou roušky.

Na čerpacích stanicích se můžeme setkat s dalšími nebezpečnými látkami, kterými jsou **benzín, nafta** a **propan butan** neboli **LPG**. LPG je vysoce hořlavý, tlakem zkapalněný plyn. Nafta a benzín jsou nebezpečné svou hořlavostí. Nafta je obecně méně nebezpečná než benzín. Pro své okolí jsou tyto látky nebezpečné rizikem vzniku požáru i výbuchu doprovázeného tlakovou vlnou, případně letícími úlomky.

Co říci závěrem? Ať už nebezpečné látky v našem okolí vnímáme jako rušivý prvek či nikoliv, je nutné znát zásady žádoucího chování pro případ jejich úniku. Obecně platí zásada nepřibližovat se k místu úniku a co nejrychleji se ukryt v budově, nejlépe v místnosti na odvrácené straně od místa úniku.

Další informace o nebezpečných látkách v Moravskoslezském kraji a žádoucím chování občanů v případě havárií najdete na internetu (www.hzsmsk.cz).